

UZASADNIENIE

postanowienia z 17 kwietnia 2020 roku

Rozpoznaniu podlegał zawarty w pozwie wniosek o udzielenie zabezpieczenia.

Postępowanie zabezpieczające jest procesową formą tymczasowej ochrony prawnej i spełnia pomocniczą rolę w stosunku do postępowania rozpoznawczego. Jego celem jest zapewnienie efektywności orzeczenia wydanego w postępowaniu, w którym wierzyciel ma dochodzić swego roszczenia, jednakże bez przesądzania o kształcie przyszłego rozstrzygnięcia w sprawie. Zgodnie z art. 730 § 2 kpc sąd może udzielić zabezpieczenia przed wszczęciem postępowania lub w jego toku, natomiast w myśl art. 730¹ § 1 kpc udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia.

Według art. 730¹ § 2 kpc interes prawny istnieje, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie. W doktrynie podkreśla się, że osiągnięcie celu postępowania w sprawie w rozumieniu art. 730¹ § 2 kpc wiązać należy z rodzajem ochrony prawnej, której udzielenia żąda się w postępowaniu cywilnym. O istnieniu podstawy zabezpieczenia można, więc mówić wtedy, gdy bez zabezpieczenia ochrona prawna udzielona w merytorycznym orzeczeniu w sprawie okaże się niepełna (A. Jakubecki (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Praktyczny komentarz, Zakamycze, 2005, wyd. II).

Natomiast roszczenie jest uprawdopodobnione, jeżeli prima facie jest znaczna szansa na jego istnienie, co nie wyklucza tego, iż w świetle głębszej analizy stanu faktycznego i prawnego, sąd poczyni odmienną ocenę. Wymóg uprawdopodobnienia, a nie dowiedzenia istnienia roszczenia, oznacza zwolnienie strony, obciążonej ciężarem takiego uprawdopodobnienia, z obowiązku zachowania szczegółowych przepisów o postępowaniu dowodowym (art. 243 kpc). Do uprawdopodobnienia roszczenia nie jest natomiast wystarczające samo tylko przedstawienie gośłownych twierdzeń co do okoliczności, które roszczenie miałyby uzasadniać.

Rozpoznając pierwszą konieczną do udzielenia zabezpieczenia przesłankę, Sąd uznał, iż powodowie uprawdopodobnili roszczenie o ustalenie nieważności umowy kredytu. Samo zawarcie umowy, jej treść i zmiany zostały uprawdopodobnione przez złożenie odpowiednich dokumentów. Ocena uprawdopodobnienia roszczenia sprowadza się zatem do dokonania prawnej oceny treści łączącego strony stosunku prawnego.

Umowa zawiera wskazanie, że kwotą kredytu jest kwota wyrażona we frankach szwajcarskich (§1 ust.1 umowy), jednak zgodnie z §37 Regulaminu kredytu hipotecznego i budowlanego kredyt w walucie wymiennej wypłacany jest w złotych, przy zastosowaniu kursu kupna, waluty obowiązującego w banku w chwili wypłaty, a spłacany w złotych, przy zastosowaniu kursu sprzedaży waluty obowiązującego w banku w chwili spłaty. Zgodnie zaś z §40 ryzyko wystąpienia różnicy pomiędzy kwotą kredytu przeliczoną na złote po kursie kupna obowiązującym w dniu złożenia wniosku o kredyt, a kwotą kredytu przeliczoną na złote po kursie kupna z dnia wypłaty kredytu, ponosi kredytobiorca. Ani umowa, ani regulamin nie precyzują zasad ustalania kursów przez bank.

W konsekwencji zasadne jest stanowisko, że taki kształt wiążącego strony stosunku umownego prowadzi do nieważności ze względu na sprzeczność z ustawą (art. 58§1 kc) polegającą na naruszającym granice swobody umów (art. 353¹ kc) przyznaniu bankowi, najpierw jako dłużnikowi, a następnie wierzycielowi, uprawnienia do jednostronnego ustalania wysokości świadczenia jakie zobowiązany jest spełnić w wykonaniu umowy kredytu (wypłata w złotych na rachunek dewelopera wskazany w umowie kredytu), a następnie wysokości świadczenia, jakie zobowiązany jest spełnić kredytobiorca aby wywiązać się z obowiązku zwrotu wykorzystanego kredytu (zob. wyroki Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 23 października 2019 r., sygn. V ACa 567/18, z 30 grudnia 2019 r., sygn. VI ACa 361/18, z 12 lutego 2020 r., sygn. V ACa 297/19).

Niezależnie od powyższego, nawet jeśli przyjąć, że wskazane postanowienia umowne nie są sprzeczne z ustawą to należałoby uznać je za abuzywne, a tym samym niewiążące konsumenta (art. 385¹§1 kc). Na obecnym etapie postępowania, bez możliwości ustalenia czy kwota kredytu wyrażona we frankach szwajcarskich, wskazana w §1 umowy, była w ogóle przedmiotem indywidualnych uzgodnień stron, przyjmując należy, że wyeliminowanie z umowy postanowień dotyczących zasad ustalania kursów walut prowadziłoby do braku możliwości wykonania umowy –gdyż nie byłoby możliwe dokonanie przeliczenia pomiędzy kwotami w złotych, co do których bank byłby zobowiązany wykonać dyspozycję kredytobiorcy, a kwotą kredytu ustaloną w innej walucie. Umowę taką również należałoby uznać za nieważną, gdyż nieokreślając świadczeń stron nie odpowiada ustawowemu modelowi zobowiązania.

Zauważyć przy tym należy, że stanowisko o niedozwolonym charakterze postanowień dotyczących stosowania przez banki odesłania do własnych tabel kursów przy wykonywaniu umowy kredytu uznać należy za przeważające w orzecznictwie Sądu Najwyższego (wyroki z 4 kwietnia 2019 r. sygn. III CSK 159/17, z 10 maja 2019 r. sygn. I CSK 242/18, z 27 listopada 2019 r., sygn. II CSK 483/18, z 11 grudnia 2019 r., sygn. V CSK 382/18).

Dodatkową przesłanką zasadności powództwa o ustalenie jest, zgodnie z art.189 kpc, istnienie interesu prawnego w zgłoszeniu żądania ustalenia. Powodowie mają interes prawny w ustaleniu nieważności umowy, bowiem wygenerowała ona długoterminowy stosunek prawny, który, zgodnie z jego treścią, nie został dotychczas wykonany. Ewentualne uwzględnienie roszczeń kredytobiorcy o zapłatę (zwrot) należności spełnionych dotychczas na rzecz banku nie regulowałoby w sposób definitywny wzajemnych relacji stron. Wniosek przeciwny byłby zasadny tylko przy przyjęciu, że prawomocne orzeczenie sądu wiąże nie tylko w zakresie sentencji, ale również motywów rozstrzygnięcia, co do czego nie ma jednak zgody w orzecznictwie i doktrynie (zob. postanowienie SN z 9 stycznia 2019 roku, sygn. I CZ 112/18, w którym wskazano, że „W zależności bowiem od poglądu prezentowanego przez poszczególne składy orzekające w procesach o inne roszczenia z tego samego stosunku prawnego, kwestia oceny mocy wiążącej prawomocnego orzeczenia może być różnie rozstrzygana. Skutkuje to brakiem pewności sytuacji prawnej strony.”). Tymczasem stwierdzenie nieważności umowy przesądza nie tylko o (ewentualnej) możliwości domagania się zwrotu już spełnionych świadczeń. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 28 października 2018 roku, sygn. I ACa 623/17, „Orzeczenie stwierdzające nieważność umowy niweczy jej skutki ex tunc i z uwagi na związanie zarówno stron, jak i innych sądów jego treścią z mocy art. 365 § 1 kpc, jako swoisty prejudykat, ma istotne znaczenie dla dalszych czynności stron w związku ze spłacaniem kredytu przez powoda.” Rozstrzyga w sposób ostateczny o braku obowiązku spełniania na rzecz banku świadczeń w przyszłości, a więc o nieistnieniu obowiązku spłaty kolejnych rat kredytu. Jedynie zatem ustalające orzeczenie sądu znosi więc wątpliwości stron i zapobiega dalszemu sporowi o roszczenia banku wynikające z umowy. Na tym zaś polega interes prawny w rozumieniu art. 189 kpc.

W związku z powyższym, żądanie ustalenia nieważności umowy kredytu należy uznać na obecnym etapie za uprawdopodobnione.

Powodowie posiadają interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia roszczenia. Zasadnie wskazują, że celem postępowania dotyczącego roszczenia o ustalenie w zgłoszonym kształcie jest zakończenie wykonywania nieważnej umowy kredytu, w tym zwolnienie kredytobiorcy od obowiązku dalszego jej wykonywania, tj. świadczenia na rzecz banku. Dalsze spełnianie świadczeń, co do których na obecnym etapie postępowania zostało uprawdopodobnione, że nie mają oparcia w umowie, doprowadzałyby równocześnie do niezasadnego obciążania powodów i dalszego bezpodstawnego wzbogacania pozwanego, bezzasadnie zwiększając skalę rozliczeń koniecznych w przypadku stwierdzenia nieważności umowy. W przypadku nieważności umowy podstawą rozliczeń stron będzie kwota świadczenia banku (suma wypłat, zgodnie z zaświadczeniem banku (k.130) wynosi 848 193,51 zł) oraz wysokość dotychczas spełnionych przez powoda świadczeń (te wynoszą 231 120,92 zł i 138 154,30 CHF). Kwoty te są w zbliżonej wysokości, co tym bardziej uzasadnia aby wstrzymać płatność dalszych rat, zmierzającą do wzbogacenia banku.

Zgodnie z art.755 § 1 pkt 1 kpc jeżeli przedmiotem zabezpieczenia nie jest roszczenie pieniężne, sąd udziela zabezpieczenia w taki sposób, jaki stosownie do okoliczności uzna za odpowiedni. W szczególności sąd może unormować prawa i obowiązki stron lub uczestników postępowania na czas trwania postępowania.

W zakresie unormowania praw i obowiązków stron leży również określenie innego terminu spełniania świadczeń, w tym jego odroczenie. Udzielając zabezpieczenia sąd miał na uwadze aby nie obciążać pozwanego ponad potrzebę. Zauważyć trzeba, że interesy pozwanego są zabezpieczone, w przypadku oddalenia powództwa, istniejącym zabezpieczeniem hipotecznym kredytu. Trzeba też podkreślić, że wstrzymanie obowiązku płatności rat w terminach wynikających z harmonogramu oraz wyłączenie możliwości wypowiedzenia umowy, nie oznacza zwolnienia kredytobiorcy z ewentualnego (w przypadku oddalenia powództwa) obowiązku uiszczenia odsetek kapitałowych należnych bankowi za ten okres. Zabezpieczenie jedynie odsuwa termin płatności rat, jednak poza tym nie ingeruje w kształt łączącego strony stosunku.

W związku z powyższym orzeczono jak w punkcie I postanowienia.

Wniosek został oddalony w zakresie, w jakim zabezpieczeniu podlegać miałyby roszczenie pieniężne. Wskazany sposób zabezpieczenia był niedopuszczalny w świetle treści art. 747 kpc.

ZARZĄDZENIE

(...)